

Vlaamse karbonade, Zuid-Amerikaanse schade?

**Soja-import voor 'vlees van bij ons'
is nefast voor klimaat en milieu**

Mediabriefing - Augustus 2019

GREENPEACE

Achter het vlees, de eieren en zuivel die we in Europa consumeren gaat grootschalige ontbossing schuil met rampzalige gevolgen voor het klimaat, inheemse gemeenschappen en de biodiversiteit. In zijn rapport [“Mordue de viande - l'Europe alimente la crise climatique par son addiction au soja”](#) brengt Greenpeace recente gegevens samen over de vernietiging van unieke ecosystemen in Zuid-Amerika voor de teelt van soja, en legt die naast recente cijfers over de vlees- en zuivelproductie in de Europese Unie. Ook België, en dan vooral Vlaanderen, heeft een veestapel die sterk steunt op geïmporteerde soja als voeder.

De sojateelt boomt...

In 20 jaar tijd is de globale sojaproductie verdubbeld, tot 353 miljoen ton (in 2017). Zo'n 88% van de teelt gebeurt op het Amerikaanse continent, met de VS, **Brazilië en Argentinië** als belangrijkste productielanden. In Brazilië is de sojateelt meer dan verviervoudigd in de laatste twee decennia.

Uit de cijfers blijkt dat de export deze razendsnelle expansie aandrijft. Naar verwachting zal **de wereldwijde sojaconsumptie nog met 45% stijgen tegen 2050.**

...ten koste van de Cerrado en Gran Chaco

Het **Amazonewoud** had in het verleden sterk te lijden onder de oprukkende sojateelt, maar geniet vandaag een redelijk goede bescherming dankzij het sojamoratorium van 2006. Soja blijft er wel een indirecte oorzaak van ontbossing, en de regering van president Bolsonaro is een ernstige bedreiging voor het regenwoud in het algemeen.

De sojaproductie neemt vooral uitbreiding in de Braziliaanse Cerrado en in Gran Chaco. De **Cerrado** is 's werelds meest biodivers savanne en heeft sinds de jaren 1950 al **de helft van**

haar oppervlak verloren, circa 88 miljoen hectare of een oppervlakte vergelijkbaar met Venezuela, en staat onder enorme druk van grote soja- en veeboeren. Het resterende deel van de Cerrado houdt veel koolstof vast (omgerekend zo'n 13,7 gigaton CO₂) en blijft dus belangrijk in de strijd tegen de klimaatopwarming.

Gran Chaco is het tweede grootste woud van Zuid-Amerika, en bedekt delen van Argentinië, Paraguay en Bolivia. Het gebied is ecologisch van onschatbare waarde (in dit bioom komen duizenden plant- en diersoorten voor waaronder honderden vogelsoorten en zoogdieren zoals jaguars, gordeldieren en reuzenmiereners), maar de snelheid van ontbossing in de Gran Chaco is één van de hoogste ter wereld. Daarbij wordt bos op grote schaal omgezet in landbouwgrond voor de veehouderij en de sojateelt: circa 23% (27 miljoen hectare) van het bioom ging al verloren.

Soja-import voor veevoeder

Na China is de **Europese Unie** de grootste invoerder van soja: zo'n **33 miljoen ton per jaar**. Maar liefst **87% hiervan is bestemd als voeder voor de industriële veeteelt** in de EU.

België voert jaarlijks gemiddeld 2,5 miljoen ton soja in (tussen 2013 en 2017), waarvan 39% uit Brazilië en 27% uit Argentinië. **3/4 van onze soja-import is bestemd voor de veeteelt**: varkens (53%), pluimvee (23%), melkkoeien (18%) en vleeskoeien (7%). De rest gaat naar de productie van biobrandstof (19%) en directe menselijke consumptie (amper 3%). Het is wel zo dat het aandeel van ingevoerde soja voor de productie van biobrandstof gestegen is van 10% in 2013 tot 25% in 2017.

Voor de productie van 1 kg Belgisch varkensvlees is ongeveer 860 gr sojaschroot nodig, voor 1 kg pluimveevlees ongeveer 670 gr, voor 1 kg rundvlees ongeveer 443 gr, en voor 1 kg ei 610 gr.

De Belgische soja-import is vooral een Vlaams verhaal: het overgrote deel van het

varkensvlees (94%), kippenvlees (84%), de eieren (86%) en melk (60%) wordt in Vlaanderen geproduceerd.

Het toegenomen gebruik van soja als veevoeder heeft een **sterke link met de opmars van 'megastallen' in de EU**. Die schaalvergroting en concentratie van meer dieren in minder bedrijven zien we ook in België, waar bijvoorbeeld het gemiddeld aantal varkens per veebedrijf 1465 bedraagt (in 2018) - dit is tien keer meer dan in 1980.

Het **landbouwareaal dat nodig is om aan de Belgische sojavraag te voldoen**, steeg tussen 2013 en 2017 drastisch van 1,5 miljoen hectare tot 2,7 miljoen hectare, een stijging van meer dan 80% over 4 jaar. 1,3 miljoen hectare daarvan draagt een hoog tot zeer hoog risico op ontbossing in Brazilië (651.000 hectare), Argentinië (525.000 hectare) en Paraguay (111.000 hectare).

Ter vergelijking: België heeft een oppervlakte van circa 3 miljoen hectare. Voor de productie van de soja die we importeren, is er dus een landbouwareaal nodig dat bijna even groot is als België zelf.

Zelf massaal soja kweken?

Nu al staat ongeveer **70 procent van de landbouwgrond in de EU** (ofwel zo'n 1,2 miljoen km²) **in functie van de veeteelt**. Er zou nog eens 110.000 km² (de oppervlakte van België en Oostenrijk samengeteld) nodig zijn om de EU zelfvoorzienend te maken op het vlak van soja.

Klimaatimpact van onze veeteelt

Uit analyse van de Europese Unie zelf bleek dat soja (en dus veevoeder) in de periode van 1990-2008 van alle import naar de EU de grootste bijdrage leverde aan de wereldwijde ontbossing en de daaraan gerelateerde uitstoot.

De veeteelt en teelt van gewassen als veevoeder zijn mondiaal gezien goed voor ongeveer 60% van de totale (directe) uitstoot van broeikasgassen van de landbouw.

Op vraag van Greenpeace berekenden onderzoekers van de UCLouvain **de totale uitstoot van de Belgische veesector in 2015**: 13.850 kiloton CO₂ equivalent. In dit cijfer zijn de emissies uit de productie van veevoer (en dus ook van geïmporteerd veevoer) opgenomen. Daarom ligt het bijna twee keer hoger dan de 'directe emissies' van de sector (7.538 kt) die België voor 2015 heeft gerapporteerd.

Anders gezegd: de klimaatimpact van geïmporteerd veevoeder (vooral soja) blijft in de officiële cijfers buiten beeld. Volgens deze officiële cijfers bedroeg in 2015 de uitstoot van broeikasgassen uit de Belgische landbouw ongeveer 12% van de totale Belgische emissies, en de directe uitstoot van de veeteelt 7%.

Verslingerd aan vlees

Gemiddeld eet een West-Europeaan 85 kg vlees (karkasgewicht) en 260 kg zuivelproducten per jaar, meer dan tweemaal het globale gemiddelde.

Een volwassen Belg eet gemiddeld 114 gr vlees per dag (nettogewicht), vooral varkensvlees. De aanbevolen hoeveelheid vlees bedraagt 57 gr per dag. Bovendien eten Belgen gemiddeld te veel eiwitten, die ze te vaak uit vlees halen.

Heel wat wetenschappers hebben al gewezen op de voordelen voor het klimaat, het milieu, onze gezondheid en de economie van een dieet met aanzienlijk minder dierlijke producten. Zo ook het gerenommeerde vakblad [The Lancet](#), dat begin dit jaar het perfecte dieet voor mens en milieu publiceerde, met op het dagmenu: groenten, fruit, peulvruchten, noten en nog max 43 gr kip, varken of rund.

Bij business-as-usual zal de **globale vleesconsumptie nog met 76% stijgen tegen 2050**.

Oplossing: fors minder (maar beter) vlees

De enige oplossing is om de consumptie van vlees en zuivel drastisch te verminderen (voor Europa wil dat zeggen: minstens 70% minder tegen 2030), en ecologische veeteelt te promoten. Veel minder vlees produceren, maar van betere kwaliteit. Alleen zo kunnen we ter plaatse de eiwitten produceren die nodig zijn als veevoeder en kunnen we met recht en rede over 'vlees van bij ons' spreken.

België heeft met meer dan 50 miljoen dieren op zijn grondgebied één van de hoogste veeconcentraties van de EU, en in ons land steekt Vlaanderen er ver bovenuit met 442 varkens per km² en maar liefst 1982 kippen per km². Een drastische inkrimping van de veestapel dringt zich op. In opdracht van Greenpeace ontwikkelde de UCLouvain begin dit jaar enkele toekomstscenario's voor de Belgische veesector tegen 2050.

Een van die scenario's (T1) is de combinatie van biolandbouw (30%) en extensieve landbouw, zodat ons land volledig zelfvoorzienend kan zijn op het vlak van veevoeder. Dat zou betekenen dat de productie van dierlijke producten drastisch naar omlaag gaat: -61% varkensvlees, -68% kip, -50% rund, -58% eieren en +15% melk. In dat geval heeft de veeteelt 48% minder uitstoot van broeikasgassen en 57% minder impact op de biodiversiteit (in vergelijking met 2015). Dit scenario bewijst vooral het potentieel van een ander landbouwmodel, dat veel minder gericht is op export en minder afhankelijk van geïmporteerde soja.

Aanbevelingen

Greenpeace pleit dus voor de omslag naar een ander landbouwmodel, met de nodige aandacht voor de penibele situatie waarin heel wat Belgische veehouders zich bevinden. Gezien de hoge productiekosten van vlees en zuivel moet de toegevoegde waarde van de Belgische productie op de Europese markt worden bestudeerd om een redelijk inkomen voor de veehouders te garanderen.

Overheidssteun is nodig om te verhinderen dat de veehouders in een schuldenpiraal belanden (zoals vandaag vaak gebeurt), en dat een schaalvergroting ten koste van de familiale veebedrijven zich doorzet. De subsidies, ook in het kader van het Europese landbouwbeleid, moeten specifiek gaan naar boeren die de natuur actief herstellen en beschermen.

De omslag naar een ander landbouwmodel moet gebeuren in overleg met de autoriteiten en stakeholders in de landbouwsector, maar ook met de stakeholders op het vlak van klimaat, milieu en gezondheid. Alleen zo kunnen we eindelijk een écht duurzaam voedselbeleid ontwikkelen.

Bedrijven hebben aangetoond dat ze niet in staat zijn ervoor te zorgen dat de sojabonen die ze gebruiken niet hebben bijgedragen tot ontbossing, ondanks hun beloften en toezeggingen. Het is daarom de verantwoordelijkheid van regeringen om aan de hand van een wetelijk kader te garanderen dat geïmporteerde grondstoffen geen enkele link met ontbossing hebben.

De Europese Commissie heeft eind 2018 beloofd dat de EU harder zal optreden tegen ontbossing en bosdegradatie wereldwijd, maar het blijft wachten op concrete maatregelen. Greenpeace dringt bij de EU aan op een globaal en ambitieus actieplan (inclusief nieuwe wetten) om de belangrijkste oorzaken van ontbossing en bosdegradatie effectief aan te pakken.

Om de afhankelijkheid van geïmporteerde soja te verminderen, moeten toekomstige regionale regeringen ook een ambitieus plan voor plantaardige eiwitten opstellen door de ontwikkeling van gediversifieerde peulvruchten te bevorderen, zowel voor dierlijke als voor menselijke consumptie.

Bronnen

[Mordue de viande - l'Europe alimente la crise climatique par son addiction au soja](#) (Greenpeace, juni 2019)

[Countdown to Extinction - What will it take to get companies to act?](#) (Greenpeace, juni 2019)

[Scenario's voor de ontwikkeling van de veeteelt in België](#) (UCLouvain, februari 2019)
[Greenpeace briefing](#)

[Positietekst van Greenpeace, WWF, Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt voor de hervorming van het gemeenschappelijke landbouwbeleid \(CAP\) in de EU](#)

[Feeding the Problem – the dangerous intensification of animal farming in Europe](#) (Greenpeace, februari 2019)

[Risky Business - The risk of corruption and forest loss in Belgium's imports of commodities](#) (WWF, 2019)

Contact

Persdienst Greenpeace België
via bpress@greenpeace.org of
+32 496 26 31 91